Pretorie pe. ¶ De hoc aliquid. ff. de act. ⁊ ob. dixi. Nã ꝑtorie penales non durãt niſi per annum excep. actione furti manifeſti que tantũ durat quantũ alie ciuiles Idez de pretorijs rei ꝑſecutorijs de quo. ĩ. per glo. ſe. de ſecunda parte rubri dixi. C. vt actio. ab here. et contra.

De exceptionibus. Et replicationibus

¶ Dixi de hoc. ff. de excep.

De interdictis

Dixi. ff. e. ti.

De pena temere litigantium

Pena calũ. ¶ Plures pene in ſpecie ſunt eoꝝ qui temere cãs ſuſcipiunt ⁊ litigant Sꝫ tres poſſunt tradi in genere ſcilicꝫ corporalis ⁊ pecuniaria: ⁊ fame. corporalis imponitur calumniatoribus ad ſimilitudinẽ ſupplicij vt. ff. de calũ. dixi. Item ⁊ terguerſa. ⁊ ꝑuarica. vt dixi. ff. ad turp. Infamie pena imponitur lata diffinitiua ſententia in actõe furti. vi bo. rap. iniuriaꝝ. de dolo. ſepul. vio. expil. heredi. ⁊ ſi. ĩ. e. § ex quibuſdã: pecuniaria pena imponitur. liberis ⁊ libertis vocantibus ſine venia parentes vel patronos in ius vt dixi. ff. de ius vo. Item victo imponitur pena circa viatica ⁊ litis ſumpt⁹. vt. ff. de iudi. l. eũ quẽ temere. ⁊ in. c. calũni. depe.

De officio iudicis

Officiũ iudic. Iudex debet iudicare ſm ius ſcriptũ vel cõſuetudinarium. et ſententiã ſuam ſm naturam actionis ꝓpoſite ferre. Quomodo autẽ in qualibet actiõe ſe iudex habebit. hic tractatur.

De publicis iudicijs

De hoc dixi. ff. e. ti.

Finis inſtitutionum. Sequuntur Autentica.

In nomine domini noſtri ieſu chriſti. Liber conſtitutionum nouellarum autenticorum: collatio prima.

Autenticoꝝ Quare hic liber vocetur autenticorũ: poſſum⁹ dicere ꝙ ſit de arbitrarijs ꝑncipis de quib⁹ nõ cogimur reddere ratões vt in. l. non oĩm. ff. de leg⁹ ⁊ in. c. ſi quñ de reſcrip. vel ſicut poetas cetoroſqꝫ opeꝝ cõditores autores vocamus. Et illũ qui egit bellũ: aut pacẽ facit autorẽ pacis: ⁊ belli dicimus.

Autor
Virgilius Vir. j. geor. Et te maxim⁹ orbis. Autorẽ frugũ maiores nri nullã ne priuatã quidẽ rem agere femĩas ſine autore voluerũt id eſt homĩe in quo eſt ius poteſtas ⁊ dignitas: hinc ⁊ pupillorũ tutores auctores dicimus inſti. de auctori. tu. ⁊. C. de auc. preſ. Et auctores ſentẽtie appellamus quoꝝ cõſiliũ ſecuti ſumus: hinc et auctoritatũ ⁊ auctoramentũ.

Seneca Sene. in lib. xij. epiſt. Nullũ ſine auctoramẽto malũ eſt: hinc ⁊ autenticũ dicitur ius magne poteſtatis ⁊ dignitatis: quales ſunt cõſtitutões hui⁹ libri: que ſicut nouiores ſunt ⁊

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

retentiores: ita et dignitatis et obſeruantie maioris vt in .l. nõ eſt nouū. ff. de le. et in .c. j. de ꝯſti. li. vj. Collatiões aūt vocant a colligendo: vel a ꝯgregãdo. qꝛ ꝗlibet collatio colligit plures partes ſeu materias. ſcdm Ja. de bel. vel collationes dicunt a ꝯfero: qꝛ ꝯferunt ⁊ ſimul repoſite ſunt noue ꝯſtões: ſicut alias dixi. ff. de colla. bo. Et ſunt nouē collatiões. quas iuxta ordinē videbimus. Collationes.

De heredib⁹ ⁊ falcidia ⁊ ſi heres legata ſoluere noluerit.

De heredibus. non dicas inſtituendis ſed ab hereditate repelledis niſi votū impleant. teſtatoris. j. e. § ſi quis aūt non implens. et illa pars rubrice expedit. j. e. vſqꝫ ad. § hinc nobis. Et falcidia ſcꝫ heredi ſeruãda ſi fiat inuentariū. nõ aliàs. j. e. § hinc nobis vſqꝫ in fi. ti. dixi. ff. de iur. deli. Falcidia.

De non eligendo ſecundo nubentes mulieres. Et alienatione lucri ante nuptialis donationis et de ſucceſſionibus earum et filijs ſuis.

Dictum eſt. s. de heredū obedientia. et ſucceſſione ꝗ fit inobedientibus. ideo ſubſequēti ordine ponit hic de ſucceſſione matris. Et habet tres ptes. pͥma loquitur de electione ꝓhibita. Secūda de alienatiõe ante nup. donatiõis. Tertia de ſucceſſione mr̄is actiua. ſcda ibi § hoc aūt. tertia ibi § cum igit. Et exponitur titulus. primo ita. de eo ꝙ ſcdo nubentes mul. nõ eligantur ĩ lucris pͥmi matrimonij. cū filijs pͥmi ma. Vel melius. Mulieres ſecūdo nubentes de eligendo non habeãt poteſtatē. Nã mater non ſuccedit filio in lucro ante nuptialis donatiõis filio ſupſtiti. Et filioꝝ electio in dicto lucro eſt matri ꝓhibita vt hic in prin. Et ꝙ dicit mulieres idē dicas in viris ſcdas accipientib⁹ vxores. j. e. § quia vero contra. Alienatio aūt facta per matrē de lucro dona. añ nup. ea ſecundo nupta: eſt ĩ ſuſpenſo. ⁊ ea moriēte ſupſtitibus filijs ꝯfirmat: non in totū ſed ex parte non exiſtentiū filiorū. Alias ſi ipa mater filijs in totū ſucceſſerit alienatio in totū cõfirmatur. j. e. § hoc aūt. Et de ſucceſſionibus. ⁊c. actiu legas. quaſi diceret ꝗ lit mulieres ſuccedant filijs. Nam mater filo in omnib⁹ ſuccedit. excepta ante nup. donatione. Siue cõuolet ad ſecundas nuptias ſiue non. j. e. § cum igit. Mater ſcdo nubens.

Vt determinatus ſit numerus clericoꝝ ſanctiſſime maiori s eccleſie et ceteraꝝ ſanctarum eccleſiarum.

Maioris eccleſie intellige cõſtãtinopolitane ciuitatis. Et ceteraꝝ eccleſiarū ſub dicto pr̄iarchatu ꝯſtitutoꝝ. Et eſt hec lex localis. Nam in eccl'ia maiori ciuitatis ꝯſtãtinopolitane et alijs ſibi ad iacentib⁹. et ſubiectis clericoꝝ numer⁹ ſm facultates debet eſſe ſtatutus. et debet obſuari ne eccl'ie ad inopiã deducant. pena ꝯtrafaciētib⁹ ĩminente. de hoc numero habes. C. de ſa. ſan. eccla. l. plures. Eccl'ia ꝯſtãti.

De fideiuſſorib⁹ ⁊ mãdatorib⁹ ⁊ ſpõſoribus ⁊ ſolutiõib⁹.

Hic corrigitur lex. no recte. C. de fideiuſ. de materia dixi. ff. e. ti.

De Monachis.

Supra ti. ij. facta eſt mētio de epi. ⁊ cle. ⁊ de monachis. ⁊ monaſt. vt ptꝫ in. § illud ꝗqꝫ. Inde ſumpta occaſione ſequit de. mo. et quomodo monaſteriū auctoritate epiſcopi edificari debet. Monachus aūt grece: latine dicit ſingularis vn- Monachus.

P

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

de monachum ſingulariter per omni agere oportet.xvj.q.j.placuit.j.

Quō oportet ep̄os et reliquos clericos ad ordinationē deduci.⁊ de expenſis eccleſiarū et clericorum.

Quia ex monachis q̄n̄q; ep̄i fiunt:quare vidēdū de ep̄is vt.j.e.§.igit ⁊ quō ad ordinatiōe; deduci debēt dr̄ vſq; ad.§.⁊ illud etiā.De reliq̄s āt cleric ,expe dit.j.e.§.de deo.⁊.§.ſʒ neq;.⁊.§.q̄nta.De expēſis āt.j.e.§.ſʒ neq; effuſas.

Collatio Secunda.

De non alienandis aut ꝑmutādis reb⁹ eccl'iaſticis imobilibus:aut in ſpecialē hipotecā dandis creditoribus.ſed ſufficere hipotecas generales.

Iſta cōſtitutio ponit q̄ res eccleſie poſſit alienari aut ꝑmutari ſeu in hipotecaʒ dari.de hoc extra de re.eccl.nō alie.ꝯ to.⁊ xij.q.ij.ſine exceptione.

Ut iudices ſine quoquo ſuffragio fiant:

Omnes dignitates debent gratis ꝯferri:nihilio ſuffradiorū noīe dato.q's omnia male ſequunt:cum hoc ab auaritia ꝓcedat q̄ oīm maloꝝ eſt mater.antiq̄ iure penit⁹ ſublato.Unde exponit.vt iudices id eſt p̄ſides vel proconſules vel rectores ꝓuintiaꝝ Sine ſuffragio id eſt ſine aliquo dato nomine ſuffragij.vt infra.e.§.hec omnia.

Iuſiurandum quod preſtatur ab his qui.

Hec conſtitutio ponit et diligenter cōprehendit ſacramentū quod debet facere quilibet adminiſtrator vt.j.vt iudi.ſine q̄quo ſuff.§.igitur.

Ut eccl'ia romana gaudet centū annoꝝ preſcriptione.

Eccl'ia roma Eccleſia romana cū eccleſijs ſibi ſubiectis gaudet cētū annoꝝ p̄ſcriptiōe in cōtractib⁹:cauſis:rebus ⁊ oībus actis de hoc in.c.j.de p̄ſcrip.li.vj.

De referendarijs ſacri palatij.

Referēdarij. Referendarij ſunt aduocati in curia principis:dicti ex eo ꝙ referant vices hominū coram principe vt.s.quō.opor.epi §.non aliter in fi §.⁊.j.vt liti.iur.pe. Et debet numerus referendarioꝝ in octenario terminari.j.e.

De inceſtis nuptijs et nepharijs.

De hoc dixi.C.e.ti.

Collatio Tertia.

Do lenonibus.

Lenones. Lenonū,cauſa et nomē ſatiſ odibile oīb⁹ legib⁹ viſū eſt:Sūt autē lenones qui muliebrē impudētiā ⁊ turpitudinē venalē hn̄t:vel q̄ iuuēculas decipiūt ⁊ ad viſtā miſeriā ducūt:tales ex ciuitatib⁹ tāq̄ peſtiferos ⁊ cōmunes caſtitatiſ vaſtatores eijci lex p̄cipit:et traditur hic iudicis officium circa tales.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De defenſoribus ciuitatum.

¶De his dixi .C.e.ti.

¶De menſura ordinandorum clericorum.

Docet numerū antiquū clericoꝝ debere ſeruari: neq; velle caſu augeri.

De mandatis principum.

¶De hoc dixi.C.e.ti.

¶De triēte et ſemiſſe.⁊ ſuccesſionibꝰilioꝝ ⁊ nepotū naturaliū: vel collationibꝰ aut diſtributiōibꝰ nec nō lr̄aꝝ aut nūerationū atq; reꝝ ex q̄bꝰ detinent inficiatiōibꝰ.

¶Olim liberis pr̄ tenebaꞇ relinq̄re quartā debitā iure nature q̄ d̄r bonoꝝ ſubſidium: et huic quarte nullum grauamē potuit imponi.C.de inoffi.teſ.l.omni modo.et duabꝫ.l.ſe. Hec hodie per hunc ti.redacta eſt ad triētem et ſemiſſem ſcd̄m numerū liberoꝝ: vt ſi ſint quattuor filij.⁊ infra: debent habere trientē id eſt tertiā partē. Si ſint quinq; vel vltra debēt habere medietatē eius quod ei debeatur ab inteſtato vt.j.e.§.hec nos.et in auꞇ.nouiſſima.C.de in offi.teſ.vn̄ dicit glo.in.c.Raynucius de teſta. Quattuor aut infra dant natis iura trientē. Semiſſē xo dant natis quinq; vel vltra. Arbitriū ſeq̄tur ſubſtantia cetera patris. vnde dic.de triente et ſemiſſe de q̄ expeditur.jꝰ vſq; ad.§.neq; enī. Et de ſucceſſionibus de hoc.infra.e.§.cōſideramus.vel collationibus.hoc dicíꞇ.infra.e.§.illud. Et diſtributionibus de quo.infra.e.§.qđ ſepe. Nec nō litteraꝝ.⁊c̄.hoc.infra.e.§.ſtudium.⁊.§.illud quoq;. — Bonoꝝ ſubſī. Quarta nat. Triens. Semiſſ. Verſus.

De filijs ante dotalia inſtrumenta natis.

¶Inſtrumēta dotalia dicunꞇ ſiue nuptialia. In q̄bꝰ ꝯtineꞇ mr̄imoniū inꞇ ticiū ⁊ bertā eſſe ꝯtractū et dotē datā eē. Et ſine his duobus ſcꝫ ſcriptura ⁊ dote.dixit. Pla.nō valere mr̄imoniū all.ꝓ ſe.iſti.đ nup.§.fi.licꝫ accur.iſti.de here.ab inteſ.ve.dic̄ valere mr̄imoniū ꝑ.l.nuptias.ff.đ reg.iu.⁊.l.ſi vicinis.C.de nup. Sꝫ nō fieri liberos legitīos ꝑ tex.nr̄m. Sed nō eſt veꝝ de iure canonū ꝑ.c.tāta.q̄ fil.ſint.le.de hoc ple.ꝑ doc.in.c.innotuit de elec. Exponiꞇ aūt hic titulus de filijs an̄ dotalia id ē an̄ mr̄imoniū natꝭ. Et eſt mēs huiꝰ ꝯſtitutiōis id qđ voluit.l.illa: cū quis et.l.nuper poſitas.C.de na.li. — Inſtrumenta. dotali.

¶De admīſtrātibꝰ officialibꝰ in ſacris appellationibus.

Iudices appellationū et eoꝝ officiales in cauſis appellationū in q̄bus officiū eſt cōmūe in iuditio ſemel examinatiōes facere debēt ⁊ de geſtis participare.

Collatio Quarta.

¶De nuptijs.

De hac materia dixi.ff.de ritu nup.

De appellationibꝰ ⁊ intra q̄ tēpora appellari debeat.

¶In hoc volumīe q̄ttuor modis tractatur de appellationibꝰ vt hic.⁊.j.de his qui ingre.ad app.in prin.⁊.infra.vt cum de app.cog.§.j.⁊.infra.de app.coll.viij.de hoc dixi.ff.de app.⁊ in ti.qn̄ app.ſit.

¶De conſulibus.

De hoc dixi.ff.de offi.conſul.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Ut nullus mutuans agricole teneat eius terram.

¶ Hec rubrica ꝓhibet fenatorem tenere terrã agricole. ſcȝ facta ſolutiõe vel dato aliquo loco ſolutionis: alias cõtra. vt. ĩ. ꝯſtitutione. ꝑx. § ſanccimus Et differũt int̃ ſe. quia ſequens dicit quãtam vſuram debeant dare agricole ſuis creditoribus. quod hec nõ dicit. Itẽ hec eſt localis: in tracia eñi et illiria dũtaxat loquitur vt. ĩ. in p̃n. illa generalis vt. ĩ. ti. ꝑx. in p̃n. § fin aũt. Et ideo hec breuiter trãſeunda eſt ſcd̃m glo. nr̃am hic. et ꝓcedendum ad ſequentem.

¶ Nullum credentem agricole tenere illius terram. Et quantam debet vſuram dare.

¶ Creditores ab agricolis exigere poſſunt nomine acceſſionis vſuram quolibȝ anno ꝑ quolibet modio octauam partem modij. et pro ſolido vnam ſiliquam et non amplius de hoc aliquid. ſ. ti. ꝑx.

¶ De reſtitutionibus. et ea que parit in vndecimo menſe poſt mortem viri.

Mulier nubẽs añ tp̃us luctꝰ.

¶ Res reſtitutioni fideicõmiſſi ſubiacentes alienari ꝓhibentur: niſi ꝓpter cauſam dotis vel donationis ꝓpter nuptias ꝓpter quas cauſaſ alienatio ꝑmittitur antiquo iure ſublato et omni circũuentione remota. Et durat hec pars vſqȝ ad § vnũ. Secunda pars eſt d̃ muliere q̃ parit. in xj. menſe. de quo. ĩ. § vnum. Nã mulier ante annũ luctus pariens ſi indubitatũ ſit ſobolem non ex priori conſiſtere matrimonio. omnibus modis p̃uat̃ ãte nuptiali donatione: ac incidit eas penas ac ſi ante tẽpus luctus ſecũdas ꝯtigiſſet nuptias. vt ibi.

¶ De tabellionibꝰ vt ꝓthocolla dimittant in chartis.

Tabellio.

¶ Tabellio a partibus rogatus debet per ſe audire negotiũ et ipſemet ſcribere nec alicui delegare poteſt. Eſt autem tabellio minor. tabularius maior. et magiſter ſtationis maior vtroqȝ. Sunt autem alia multa noĩa ſeu vocabula horũ publicorum ſcriptorũ de quibꝰ glo. in rubrica. C. de tabu. et. l. fi. ꝓtocollũ aũt dicitur a ꝓthos qđ eſt primũ: et collo qđ eſt collatio ſcȝ litterarũ. q. d. p̃ma collatio litterarum de q̃. ĩ. e. § illud q̃qȝ in v. ꝓthocollũ.

¶ Collatio Quinta.

¶ De eccleſiaſticarum rerũ imobiliũ alienatiõe ⁊ ſolutiõe.

¶ Eccleſia ꝓpter debitum fiſcale regulariter rebꝰ mobilibus nõ exiſtentibꝰ res immobiles alienare poteſt et in ſolutũ dare. ⁊c̃. Exponitur ergo de alienatione ſcȝ facienda ꝓ fiſcali tñ debito. Et ſolutione id eſt datione in ſolutum: ipi ꝯcreditori etiã p̃uato non ſolũ fiſco vt ĩfra. e. § ſi vero priuatus.

¶ De iureiurando a moriente preſtito: dato. propter menſuram ſue ſubſtantie.

¶ Iuſiurandũ moriẽte p̃ſtitũ in quo ſubſtãtie ſue mẽſuram facit manifeſtã: inter ſuos heredes diuidendo: ab herede ſ̃uandũ eſt: puta non ſeruantibus imminente. creditoribus tñ nullũ p̃iudiciũ generatur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Ut preponatur nomen imperatoris documentis
Et vt latinis litteris apertius tempora inſcribantur.

¶ In documētis id eſt lr̄is publicis debet ꝑncipis nomē et ann⁹ in ꝑncipio ⁊ in
dictio deſignari. Itē ꝯſulis nomē ann⁹ ꝯſulat⁹: debet etiā dies ⁊ mēſis celebra- Documēta.
ti ꝯtract⁹ apponi: ⁊ etiā ann⁹ ꝯdite ciuitat. ſi hoc hʒ ꝯſuetudo: debēt etiā docu-
mēta claris notis et litteris ſcribi de q̄ in. c. inter dilcōs de fi. inſtru. ⁊ in. c. qm̄ ꝯ.
in glo. antepe. extra de ꝓb. de vltima ꝑte rubrice ponit in. §. fi.

¶ Scenicas non ſolum ſi fideiuſſores preſtent: ſed etiam
ſi iuſiurandum dent ſine periculo diſcedere.

¶ Scenice mulieres. i. ꝓſtibularie vel meretrices nullā cautionē ꝑſtare debēt
ſuo hoſpiti vel lenoni. Nec lenones talē cautionē exigere: tn̄ etiā ſi fideiuſſores Scenice muli
dent vel iureiurādo ꝓmittant de ꝑſiſtendo in lupanari vel ꝓſtibulo: nihilomin⁹ eres.
ꝑnt ſine ꝑiculo diſcedere: q2 iuramentū ſuꝑ re illicita ſuari nō debʒ. vt hic dicū
tur ſcenice mulieres: q̄ in ſcena. i. loco turpi vt ꝓſtibulo ſtāt. A ſcena. i. theatrali
inūbratiōe: vel ſpectaculo circi: vbi ꝯſueuerūt tales ꝓſtare. ff. de infa. l. ij.

¶ Ut non fiant pignorationes ꝓ alijs ꝑſonis. Et vt ſicut
principū donatiōes nō egēt geſtis monumētoꝝ: ſic nec
a ꝑuatis imperatoribus facte donationes indigeant.

¶ Nulli licitū ē ſm formā pignoratiōes. i. pactū vl' repreſalias: exigere alium ꝓ a-
lio. ꝺ hoc de iniur. c. j. li. vj. Et expone. geſtis monumētoꝝ. i. vt fiāt corā iudice
ordinario ꝑhente auctoritatē huic donatiōi q2 ſufficit ipſius imperatoris preſen-
tia vt et alias. C. de teſta. l. oīm.

¶ De exhibēdis ⁊ introducēdis reis: ⁊ vt hi q̄ ꝯueniātur
poſt viceſimū diē ꝑſentent iudicib⁹ Et de his q̄ iurato
riā cautionē exponūt ⁊ an̄ lite ꝯteſta. abſētes fiūt. Et de
hipotecis q̄ appellant ex cā militie: q̄ ꝑſone ⁊ qn̄ hoc ius
habent. Et de in dotatis vxorib⁹ vt habeāt quartā par
tē ſbſtātie viri: ⁊ ipſe vir i ſba vxoris ſcʒ qn̄ iops ē q̄ relinqt

¶ De exhibēdis reis. a re nō a reatu. ff. ꝺ duo. re. l. j. ⁊ hec ps expedit vſq3 ad. §. Reus.
illud. Et vt q̄ ꝯueni. hoc expedit. j. e. §. illud. vſq3 ad. §. ſi vo. Et de his q̄ iura.
hoc dicitur. j. e. §. ſi vero. vſq3 ad. §. optimū quoq3. Et de hipotecis ſcʒ militiaꝝ
et hoc dicitur. infra. e. §. optimum.

¶ Cōſtitutio q̄ ex aſcriptitio ⁊ libera natos: liberos vult:
nō his q̄ an̄ ꝯſtitutiōeʒ nati ſūt ſʒ q̄ poſt ꝯſtitutiōeʒ nati
ſūt. ꝓdeſſe. Et vt venerabiles domos economi cōmuta
tiōes faciāt adiuicē imobiliū reruʒ eccl'iaſticaꝝ decreto
prius interpoſito: excepta hac maior eccleſia.

¶ Cōſtitutio q̄ ex aſcrip. ⁊c. q̄ ē. C. de ſena. ꝯſul. clau. l. j. i fi. Naʒ ꝑ claudiani
erat libera ⁊ ei⁹ fili⁹ erat ſu⁹ vt ibidē ꝺr. Nō āt dic̄ de illa. q̄ ē. C. ꝺ agri. ⁊ cen.
l. ne diuti⁹. q2 ibi nō ē caſ⁹ iſte licʒ alij ſiles ſint ibi. vl' dic̄ ꝺ ea q̄ ē. C. ꝺ ag. ⁊ cē.
l. fi. Et expedit hec ps vſq3 ad. §. q2 igit. Scđa ps. deiceps vſq3 i fi. ꝯſtitutiōis.

Ut de cetero cōmutatiōes eccl'iaſticarꝫ rerꝫ nō ficte fiāt ꝛ i p̄uatā pſonā: ad pijſſimū ipatorē ꝛ hoc mō alias pſonas legittias trāſeāt res Et hec tm̄mō fiāt ad ipialē domū Et licꝫ ppetue emphitheoſis agi ab orarijs in oratoria: decreto videlꝫ interpoſito excepta hac maiore eccleſia: ne tn̄ in p̄uatā pſonā tranſeat emphitheoſis.

¶ Eccleſia cū p̄ncipe pmutare p̄t vt res apud p̄ncipē ppetuo pmaneāt ne peruenīant ad p̄uatos. Itē eccl'ie adiuicē in ppetuā emphitheoſim dare pn̄t: excepta maiore eccleſia conſtātinopolita. Et prima pars expeditur vſqꝫ ad. § illud quoqꝫ. Et vt liceat. ꝛc. hoc expeditur. infra. e. § illud.

¶ Ut ea q̄ vocent̄ inſinuatiua: ſemp clericis in maiori eccleſia q̄dē dent̄: in alijs aūt eccl'ijs penitus non detur.

Inſinuatiua.

¶ Inſinuatiua nō poſſunt exigi a clericis ordinatis: exceptis his q̄ ſunt ordinati in maiori eccleſia a q̄bus ſcd̄m cōſuetudinē accipere licet. Et dicunt̄ inſinuatiua q̄ ab ordinatis accipiuntur. de q̄ in aut̄. de ſanc. epi. § ꝓ cōſuetudinib⁹ d̄ quo in. c. ij. ꝛ. c. cum in eccleſia. de ſ. ſig. ꝛ. j. q. ij. c. ſicut epm.

Ut clerici q̄ recedūt alijs ꝓ eis p̄beāt ſurrogatis emolumēta: recedētes aut remeare volētes nō ſuſcipi. Et vt ſi q̄s edificās eccl'iaꝫ: aut alit' in eadē ſuiētib⁹ miniſtrare emolumēta voluerit: aliq̄s clericos īſtituere: nō fortuite eos: ſed ꝓbatione ſanctiſſimi pr̄iarche ſuſcipiait.

Reſidentia clericorum.

¶ Clerici ꝯtinuā reſidentiā in ꝓprijs eccl'ijs facere tenent̄: nec debēt recedere: alias alij in eorꝫ locū ſurrogant̄ cū eorꝫ emolumētis: et recedētes ꝛ poſtea remeantes ſuſcipiēdi nō ſūt: nec eis emolumēta debent reſtitui: de hoc de cle. nō reſi. c. inter q̄ttuor. § fi. et plenius in. c. quoniā. § fi. vt lite nō ꝯte.

¶ De his q̄ ingrediūtur ad appellandū Et qn̄ per ſcripturam man⁹ ꝓprie fiat collatio litterarum. et de iureiurādo dialtionis vt et coniungatur iureiurādo calumnie.

¶ De p̄ma pte dixi. C. de temp. app. de quo. in. c. cū ſit de app. Et iſta p̄ma ps expedit̄ vſqꝫ ad. § illud aūt videam⁹. Et qn̄ p ſcripturā ꝛc. de hoc i. § illud. Nā ex documētis publicis ſolis ꝛ nō p̄uatis cōpatio fieri debet vt ibi. de q̄ in. l. cōparatiōes. C. de fi. iſtru. Et de iureiurādo. ꝛc. hec tertia pars expedit̄. j. e. § fi.

Iuſiurādum.

Nā iuſiurādū gn̄alit' in iuditio ſemel p̄ſtari debꝫ. ꝛ in eo debet addi ꝙ null⁹ in tota lite ꝓbationē exiget q̄ nō putauerit neceſſariā. de q̄ in aut̄. hoc ſacramentū C. de iura. cal. ꝛ in. c. lr̄as de reſ. ſpo. c. pn̄tiū de teſ. ꝛ. c. vltra tertiam.

Ut in priuatis domibus ſacra miſteria non fiant.

Oratoria.

¶ Sacra myſteria ꝓhibent̄ celebrari in domibus ſine licētia ſupioris: oratoria vero cauſa orationis pmittit̄ habere et in eis clericos cōuocari. de q̄ in. l. ꝯuenticulā. C. de epi. et cle. et. C. de here. ꝛ ma. l. iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Ut defūcti ſeu funera eoꝝ non iniuriēt a creditorib⁹: Et vt ꝯſiliarij nō ſuſcipiāt cognitiōes abſq; iudicibus.

Mortuis et moribūdis et funerib⁹ eoꝝ ac familie domui ex reb⁹ eoꝝ creditores iniuriā inferre ꝓhibent: abſq; iudiciali decreto. de q̄ in aut. ſ; nec ante. C. de ſep. vio. ⁊ autētica Itez q̄ domū. Et hec ꝑma ps expedit vſq; ad. § illud. Et vt ꝯſiliarij. ⁊c. hoc expedit a. § illud vſq; ad fi. Nā iudex ordinari⁹ occupationibus publicis īpedit⁹ cauſā ꝯſiliario pt delegare ſnīa ſibi ſuata. dūmō ter cauſam audiat ⁊ ſentētiā ꝓferat et appellationē interpoſitā ſuſcipiat. Judex aūt appellatus ⁊ delegat⁹ delegare nō poteſt. de quo glo. in aut. ad hec. C. de iudi. — Iniuria mortuis facta.

Ut imobilia añ nuptialis donatiōis neq; hipotece dēt neq; oīnino alienent a viro: neq; ꝯſētiēte vxore: niſi poſtea ſatiſfieri vxori poſſit: hec ꝟo etiam in dote valere.

Res imobiles in donatiōe ꝓpter nup. ꝯſiſtentes maritus alienare non pt: nedū ea inuita: ſed etiā vxore alienatiōi ꝯſētiēte. Sed alienatiōe habita ꝓ nō facta in rem actio vxori cōpetit niſi ſecundo poſt biēniū ꝯſenſerit. vt vir alienās locuples fuerit: alienatiōis ꝓhibitiōe in dote mltomagis obtinēte. Et de hoc vſq; ad. § et multo potius. et alias in aut. ſiue a me. C. ad vell. ⁊ in. c. cum contingat de iur. iur. Hec vero etiam. ⁊c. de hoc in. § et multo.

De noui operis nunciatione maritimi conſpectus.

Nulli liceat in hac regia ciuitate edificare vltra terminos a iure permiſſos ſi principaliter noceat de hoc in. l. ꝑ ꝓuincias ⁊ ꝙ ibi no. C. de edi. pri. ff. de ope pub. l. qui opus. Et ꝙ no. In. in. c. piſanis de reſ. ſp..

Ut facte noue ꝯſtitutiōes p⁹ inſinuatiōes eaꝝ poſt duos mēſes valeāt: parcit aūt non cuſtodiēti bus ſubtilitatē ꝯſtitutionū ſup teſtamētis in relinquēdo quadrantē Aut non ſubſcribendo nomen heredis aut no dicendo.

Cōſtitutio noua ligat poſt duos menſes a tpe inſinuationis ſeu publicationis q̄ inſinuatio ſeu publicatio debet fieri ſcđm formam hic datam. glo. in ꝓh. decre. et in. c. ij. de ꝯſti. ⁊. pau. de lyaza. in ꝓh. cleīn. — Inſinuatio cōſtitutiōis no.

Ut null⁹ fabricet oratoriū domos ꝑter volūtatē epi. Et vt deputet pri⁹ diligentiam et ſtatutū q̄ in fabricando oratorio ſufficiant. Et vt epi non deſint ſuis eccleſijs. Et de alienatiōe eccleſiaſticarum rerū immobilium.

Nulli licitum eſt ecclſiam vel monaſteriū vel oratorium edificare ſine epi volūtate. de hoc in. c. nemo de ꝯſe. diſ. j. c. ſi quis baſilicam. et de eccle. edi. c. j. Et de iſta ꝑma pte vſq; ad. § illud quoq; Item eps nō debet ꝑ multum tempus abeſſe ab eccleſia vt. īfra. in. § illud. et vij. q. j. in preſentia. ⁊. l. diſ. ꝯtūaces. de cle. non reſi. c. tue. Et ꝙ in alienatione rei eccleſiaſtice immobilis decretum ſuperioris requiritur de hoc in. § qm̄ vero. et. ſ̄. de eccle re. inmo. — Fabricare nouaz eccleſiam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Ut ab illuſtribus et qui ſuper eam dignitatē ſunt nō modo ſuper pecuniariis cauſis ſed etiam iniuriarum criminaliter per procuratorem audiantur Clariſſimis et in pecuniariis licere per procuratorem et per ſe litigare

Illuſtris. ¶ Illuſtres et ſupillustres ī cauſis pecuniariis et in crimīe iniuriarꝝ nō p ſe ſꝫ p procuratorē litigare debēt: ceteris vł dignitatꝭ inferioris licite cōcedit vt p ſe vel

Sup illuſtris procuratorē litē exerceāt. ꝛ q̄ ſit rō huiꝰ ꝯſti. colligiꝭ. ī. e. ꝟ. ne cogāt. Quot ſint genera migratuum colligit hic glo. Et q̄s dicatur ſuper illuſtris no. in. l. quotiens. C. vbi ſena. vel cla.

Ut ordinarie p̄fecture vrbane. etiā pretoriane due et p̄fecture vrbane que in cingulo ꝛ q̄ in actu ſūt ſolo: nō etiam honorare: liberent a curiali fortuna

¶ Sola collatiōe dignitatꝭ et adminiſtratiōis etiā añ adminiſtratiōeꝫ ſuſceptaꝫ curiales liberanꝭ a curiali fortuna. Sed ſola collatiōe honoris ſeu dignitatꝭ abſqꝫ adminiſtratiōe nō liberanꝭ ſed remanēt curiales: ſolū honorē ex tali collatiōe ꝯſecuti. hodie āt nō tm̄ due ſꝫ xij. dignitates liberāt aliquē a curiali fortūa vt in l. fi. C. ꝺ decu. li. x. ꝺ hoc iſti. q̄. mo. iuſ. pa. po § filiꝰ fa. ꝛ ī. c. ideo coꝝ de eta. ꝛ q̄.

Collatio Sexta.

Ut oēs obediāt iudicibꝰ prouinciaꝝ ꝛ ī crimibꝰ ꝛ in pecuniariis cauſis. ꝛ vt negotia examināꝭ nullo excepto per priuilegium Nec huc conuentu deducanꝭ vt ſacra pragmatica forma exhiberi quempiam iuſſerit.

¶ In prouintia in q̄ q̄s ſortitur forum illic eſt ꝯueniēdus vtraqꝫ pte p̄ſite vel altera tm̄. ꝛ vbiqꝫ iuſticia ſuata ſentētia ꝯdēnatoria vel abſolutoria feraꝭ omni priuilegio ceſſante: niſi pragmatica forma aliud ſtatuaꝭ vel aliud propter appellationem acciderit: his obtinentibꝰ in omni loco et tēpore.

Quibꝰ modis naturales efficiūꝭ legittimi: ſupra illos modos q̄ ſuperioribus conſtitutionibus continentur.

¶ Hic debet eſſe legittimi efficiunꝭ. Sed in alia ꝯſtitutiōe. ī. q̄. mo. na. effi. eſt in littera. ſui. et q̄ ſit differētia inter hūc titulū et illū ibi diceꝭ. Et exponitur hic ſupra id eſt preter. Supioribꝰ ꝯſtitutiōibꝰ. ꝛc. C. de na. lib. l. cū q̄s ꝛ dua. l. ſe. Et

Legittimatio filiorum. habꝫ ꝯſtitutio ſex ptes. Prima tractat de legittimatiōe filioꝝ p mr̄imoniū. Secūda de legittimatiōe filioꝝ naturaliū p reſcriptū p̄ncipis. § aliud q̄dā. Tertia ꝺ nuptiis p̄ſūptiuis. in. § illud q̄qꝫ. Quarta de nup. de ꝯtractꝭ a ſupillustribꝰ ꝛ illuſtribꝰ vł in ecclia a militibꝰ honeſtꝭ vł negociātibꝰ vł pfeſſoribꝰ ī. § deniqꝫ ī tm̄. Quīta ꝺ nup. edilibꝰ ī. § q̄ſq̄s āt. Sexta de pēa ꝯtrahētiū illicitaſ nup. § fi.

Ut hi q̄ obligatas ſe habere phibāt reſ minorū: aut obligati ſunt eis: ad coꝝ gubernationē penitus nō accedant et vt curatores nullo modo ſuſcipiāt ceſſiones aduerſꝰ eos quoꝝ curatiōeꝫ agūt aut egerūt. hec āūt gene-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ralíter valebũtin omni curatione in q̃bus ꝑſonis leges curatores ꝓbẽt: Et de gubernatõe pecũiaꝝ competentiũ eis quoꝝ nogocia adminiſtrant. Et qñ eas recõdi aut mutuari oportet aut ex eis reddit⁹ cõpari

¶ Prima ꝑs exponit vſq; ad .§. q̄ ſi q̄s Et vt curatores: hoc expõit. ĩ .§ q̄ ſi q̄s hec aũt ꝛc̃. de hoc. ĩ .e .§ hec dicim⁹ Et d̃ gubernatiõe dicet. ĩ .e .§ qm̃.

¶ De inſtrumẽtoꝝ cautela. ⁊ fide: ⁊ primum de depoſito: ⁊ de mutuo et alijs documentis priuate quidem ſcriptis habẽtibus teſtes ⁊ nõ habentib⁹ teſtes. Et de inſtrumẽtis publice ꝯfectis. ⁊ de collationib⁹ manus ꝓprie ſcripture Et de expoſitis inſtrumẽtis ab illiteratis aut paucas lr̃as ſcientibus. ⁊ de nõ ſcriptis cõtractibus Et de cõtractibus vſq; ad vnam librã auri Et de cõtractib⁹ qui in agris fiunt. Et vt in documentis ⁊ cõtractibus futuris locũ habeat iſta lex

¶ Stricte capitur hoc titulo inſtrumentũ ꝓ chartis tãtũ Alias large vt. ff. e: l. j. Alias ꝓ inſtrumento fundi. vt. ff. de fun. inſt. l. queſitũ. j. Rñſo. Cautela. ſcʒ in faciendo. habet fides poſtquã eſt factũ: ⁊ dupliciter dicit de fide. Primo in quibus inſtrumentis debeat fides priuatis ⁊ publicis: ⁊ hoc. ĩ .e. vſq; ad .§ ſi vero moriant. Sc̃do qualiter fiat vt habeatur fides qñ erat in dubium reuocatũ quod fit per cõparatõem vt. ĩ .e .§ ſi vero moriant. ⁊ .§ ſe. vſq; ad .§ oportet. Et de depoſito: id eſt qualiter fiat caute inſtrumentnm ꝑuatũ ſuper contractu depoſiti ⁊ mutui et alijs ꝯtractibus: ⁊ hec expediunt. ĩ .e .§ ſi quis: ⁊ .§ ſed et ſi quis et .§ ſi tamen. Et de inſtru. pub. ꝯfectis. hoc exponit. ĩ .e .§ ſi inſtrumenta. Et de collationibus: ſcʒ qualiter ꝓbetur fides inſtrumenti. hoc expeditur. ĩ .e .§ ſi ꝟo Et ſic reſpicit ſm capl̃m. Sequentia autẽ omnia vtrumq; reſpiciunt. Et de expoſitis inſtrumentis ab illiteratis: id eſt de contractibus celebratis in ſcriptis ab illiteratis. qd̃ expeditur. ĩ .e .§ oportet. Et de nõ ſcriptis: hoc expedit. e .§ ⁊ hoc dicimus Et de ꝯtractibus. hoc expedit. ĩ .e .§ ait. Et contractibus futuris. hoc exponitur. ĩ .e .§ vt autem omnia.

Inſtrumentũ
Cautela

¶ Hec cõſtitutio interꝑtat ꝑorẽ ꝯſtitutiõem de his qui ingrediuntur in monaſterium: ⁊ de ſubiectis eorum. ex quo tempore oporteat eam valere

¶ Dictũ eſt. s̃. in ti. de mona .§ illud: coll. j. q̄ ingrediẽs monaſteriũ ſe ⁊ ſua dedicat deo. ipõ ingreſſu: verũ q: reuocabat in dubiũ. An dicta ꝯſtitutio hr̃et locũ in illis q̃ añ legẽ illã fuerũt ingreſſi mona. ideõ ꝓ illa dubitatõe ponit hũc titulũ.

¶ Ut non luxurientur contra naturam: neq; iurent per capillos: aut aliquid huiuſmodi: neq; blaſphement in deum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Blaſphemãs ¶ Peccata cõtra naturã: ⁊ blaſphemie ꝯtra deũ ⁊ iuramẽta ꝑ membra dei. per hanc legẽ ꝓhibentur: ꝯtra facientes vltimis ſupplicijs puniunt̃ de hoc. xxii. q. j. c. ſi q̃s ꝑ capillũ: de pͥma. de vi. ⁊ ho: cle. c. vt clericoꝝ. de exceſ. p̃la: clerici. ⁊. xxxij q. vij. flagitia: de ſecũda pte extra de maledicis. c. ſtatuimus

¶ Ut liberti de cetero aureo non indigeant annulo: et vt priſtinis reſtituant̃ natalibus Et de celebratiõe dotaliũ inſtrumentoꝝ in libertis mulieribus facta ex hoc ipo iam in nuptias legitimas fieri. ⁊ filios ſuos ſi nuper etiã ancilla fuerit ⁊ ipam liberã eſſe celebratione dotis: ⁊ nuptias legitimas: et qui ex ea proceſſerint ſuos.

Jus pronat⁹ ¶ Domin⁹ manumittens ſeruũ ſuũ: denũciat eũ ciuẽ romanũ. Et ius aureoꝝ annuloꝝ ⁊ regenerationis: ex ipa manumiſſione manumiſſus ꝯſequit̃: patrono iure manumiſſiõis ꝑ oĩa reſeruato: niſi ab eo fuerit remiſſum. Tunc em̃ ius patronatus in hoc ſibi reſuat̃ vt ei reuerẽtia debeat̃. Et ex certis ingratitudinis cauſis licet in ſuitutẽ reuocare. Itẽ liberti ⁊ liberte ꝓ ingenuis q̃ ad nuptias reputãt̃. Et ſi dñs cũ ꝓpria ſerua. m̃rimoniũ interuenientib⁹ inutilib⁹ inſtrumẽtis contrahit: ipa ⁊ ex ipa nati liberti efficiunt̃. de quo etiã in aut̃. ſed nouo iure. C. de nup. q̃ ſumpta eſt hic ex § ſi de pͥma pte expedit̃ vſq; ad § ſi quis aũt. dixi. ff. de iure. aur. annu. Et de celebratiõe. ⁊c̃. in hac ſecũda pte duo dicunt̃ vnũ de libera et aliud de ancilla: ⁊ hec expedit̃. ꝫ. e. § ſi quis autem.

Apud quos oportet cauſas dicere monachos et aſſiſterias.

¶ Monachi ⁊ moniales ꝓ cauſis eoꝝ coram epiſcopo debent ꝯueniri: qui diſponere debẽt: an ꝑ ſe vel per alios debẽt reſpondere. Et ſm legẽ ⁊ ſacras regulas

Exẽpti mona: decet cognoſcere ⁊ iudicare. Ciuiles aũt iudices taliũ cauſarum cognitiõem non habent: de hoc etiã in aut̃. cauſa q̃ fit cũ monacho. C. de epi. ⁊ cle. hinc ſumpta. Hodie aũt pene omnes ſunt exempti: ⁊ ideo ſub papa cõueniendi ſunt: qui eſt ordinarius exemptoꝝ. dic. aut̃. cauſa. vbi ꝑ glo. ⁊ glo. vi. q. iij. placuit. ⁊ de pͥui. c tuarum. per Inn. e. ti. recepimus. ⁊. c. ex ore: ⁊ quod hodie habet̃ in. c. j. de pͥui. li. vi. Aſſiſterie aũt vel aſſiſtrie vt quidam volunt: moniales ſunt: eo ꝙ inſiſtant

Aſſiſtere Recluſe orationibus ⁊ ieiunijs quotidie quas vulgo appellamus recluſas ſm glo. hic. ꝯ quibus aliquid. C. de epi. et cle. dixi

¶ De queſtore.

Officiũ queſtoris in inq̃rendis ꝑſonis in vrbe cõſtan. manentib⁹ conſiſtit. et

Queſto. offi. inquiritur que ſint ⁊ vnde venerint: ⁊ qua occaſione: ⁊ cuius ſint vite: validos ⁊ potentes operari facere aut expellere: exceptis valitudinarijs qui dimitti debẽt de officio huius dixi. ff. e. ti.

Conſtitutio que de dignitatib⁹ et epiſcopat⁹ filiũ liberat a patria poteſtate

¶ Dignitas cõſulatus ⁊ patriciatus a patria ptãte liberat ſola dignitatis colla-

Que digtas libe. a pa. po. tione. Et generaliter omnis alia dignitas que a curiali fortuna liberat etiã a pa-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tria: quales enumerantur plures in. l. C. de decu. li. x.

De iudicibus. Et vt nullatenus cū iureiurando eligatur aliquis iudex: ꝛ qui ꝑmanet ei. Et vt appellationes accipiant modis omnibus iudices Et vt in media lite facte forme quomodo oporteat decidi cognitionem non attendant iudices.

Quattuor ptes habet rubrū. pmo de iudicibꝰ ſcꝫ a ṗncipe delegatis in ciuitate romana: qui ſunt. xij. octo minores: ꝛ quatuor maiores vt. ī. e. § vetus. Et ſedet quilibet eorum in ſuo pretorio in baſilica: vt infra. e. § ſedebunt et hec pars expedit. infra. e. vſqꝫ ad. § quia vero Permanet ei ſcꝫ vna quecꝫ pars permanet: id eſt ſtabit: ei ſcꝫ quod iudicabit iudex: ꝛ exponat ꝑmanet: id eſt ꝑmanebit vt ſepe fit. Alias eſt permaneat. ꝛ tunc planum eſt: vel dic hec. ꝛ ꝙ ꝑmanet ei. ꝛc̄. ſuperflua. Hec reperiuntur in nouell. A zo. ꝛ hoc expeditur. ī. e. § quia vero Et vt appellatōes accipiant. ꝛc̄. nam iudex tenet recipere appellatōnem. ī. e. vt nulli. iudi. § illas. ꝛ. ff. de app. re. l. ſicut. ꝛ. C. de app. l. iudicibus. niſi in caſu. vt in pfec. pto. oriē. cui dirigit hec conſtitutio qui recipere non tenet appellationem ſed ſupplicatiōem. vt in fi. § noſtros. ī. e. ꝛ C. de pci. impe. ff. l. aduerſus ꝛ niſi in caſibus duobus. qui ſunt. s. e. § audient: ꝛ alijs caſibus quos dixi. ff. de app. reci. ꝛ a qui. app. non li. ꝛ. C. quorum app. non reci. vide hic glo. in § noſtros. Et vt in media. ꝛc̄. de hoc. infra. e. § oīs autem ad fi. ꝛ infra. e. vt in medio litis non. fi. ſa. forme. — Iudex ſedebit — App. a in. re.

Ut clerici apud ꝓprios epiſcopos primuꝫ conueniantur: ꝛ poſt hoc apud ciuiles iudices.

Clericus apud ꝓprium epm̄ in cauſis pecuniarijs ꝯueniendus eſt: q̄ ex non ſcripto ꝛ ſine damno cām decidere debet. Sed ſi cauſa talis ſit vel alia difficultas q̄ epm̄ cognoſcere impediat: tunc ciuiles iudices cleri cauſaꝫ decidere debēt Sed ſi clericꝰ de crimīe crimīaliter ꝯueniat: tūc ciuilis iudex cām infra ſecundi menſis ſpaciū decidere debet. Si vero de crimīe eccl'iaſtico ꝯuenit: tunc ad ſolū epm̄ ſpectat deciſio. De materia huiꝰ tituli. habet in. c. ſi q̄s cōtra clericū de fo. cō. ꝛ. c. qm̄ ꝯtra de ꝓba. ꝛ ꝑ glo. ij. q̄ allegat. l. ſi quis in hoc genus. in fi. ij. q. j. c. ſi q̄s cū clerico. ꝛ de re. iudi. c. fi. li. vi. Et quatenus hic tractat de ciuili iudice hodie eſt correctū. coll. x. de ſtatu ꝯtra. lib. eccle. § ſtatꝰ. ꝛ in aut. ſtatuimꝰ. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. c. nullus iudex. de fo. cō. — Clericꝰ vbi litigare habet

De conſanguineis et vterinis fratribus

Fratres conſanguinei et vterini ſimul: preferuntur fratribus cōſanguineis tm̄ tum ꝛ vterinis tātū. Sꝫ ſi ſint ſupſtites ꝯſanguinei tm̄: ꝛ frēs vterini tm̄ ad ſucceſſiōem ſm̄ leges antiq̄s admittunt Sūt aūt cōſanguinei: qui ex eodē pr̄e nati ſunt: q̄ſi ex cōi virilis ſtipitis et femīs ſanguine. Uterini aūt ſunt: q̄ ex eadē mr̄e tm̄ nati ſunt: q̄ſi ex ſolo vtero materno frēs. vtrinqꝫ aūt ꝯiuncti. q̄ ex eodem pr̄e et matre geniti ſunt. vt hic dicit glo. ꝛ inſti. de le. ag. ſucc. — Cōſanguinei frates — Uterini — Utrinqꝫ iūcti

De armis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Armoꝝ vſus ¶ Princeps arma publica fieri iubet. Sed ꝑuata fieri ⁊ vendi ꝓhibet. Cultellos aūt minores fieri ⁊ vendi ꝑuatis ꝑmittit vt hic. ⁊. v. q. j. § hoc autē. ⁊. § hoc igitur. de hoc in. l. j. ⁊. iij. ff. ad. l. iul. de vi pub. De delatiōe aūt armoꝝ ponitur in. l. j. C. vt. ar. vſus. li. xi. vbi de hoc glo. Et que mala inducant bella ⁊ arma. ponit hic glo. ij.

¶ Collatio Septima

¶ De depoſito: ⁊ denunciationib⁹ inquilinoꝝ et de ſuſpendenda adminiſtratione panium

Depoſiti pn. ¶ Nulli licitū eſt depoſitū aut petitū ꝑcium vel penſiōem retinere vel interdictionem alicui facere. pena ꝯtra facientib⁹ imminēte defenſi etiā petitōe: de ꝑma ꝑte ponitur. C. de rei vendi. l. officiū. ⁊. l. bona fides. ff. de po. ⁊ in. l. fi. C. depoſi. vbi poſita eſt autē. hinc ſumpta.

¶ Quibus modis naturales efficiunt̄ ſui: ⁊ de eorum ex teſtamento ſeu ab inteſtato ſucceſſione

Naturales efficiuntur ſui ¶ Hic titul⁹ differt ab alio ſ. qui. mo. na. eff. le. q2 hic generalior ē vt. ĵ. aut. vt in medio. ꝑme col. ibi bene ſe habet. Item hic imperator faciens ſuū exordium: naturalitatis: ſeruitutis: ⁊ libertatis ius oſtendit. ⁊ docet quē admodū legitimationes fiunt ꝑ oblatiōem curie ⁊ ſucceſſores eoꝝ actiue ⁊ paſſiue: de hoc inſti. de here. ab inte. § ij. ⁊ inſti. de nup. § fi. ⁊. l. cōmuni. C. de na. li. in. c. ꝑ tuas. qui fi. ſint le. De eoꝝ ſucceſſione ex teſtamēto vel ab inteſ. ponit̄ in. § diſcretis vſq3 ad fi. ⁊ in aut. ex cōplexu. C. de inceſ. nup. ⁊. c. cu3 haberet de eo qui dux. ī ma. et. c. ꝑ venerabilem qui. fi. ſint le.

¶ De teſtibus

¶ Quia vſus teſtiū frequens eſt ideo de teſtibus ponit de hoc dixi. ff. e. ti.

¶ De immenſis donationibus in filios factis

¶ Si parēs in aliquē vel aliq̄s ex filijs in menſā fecerit donatō3 ⁊ alijs filijs legitima portio de neceſſitate debet̄: hoc veꝝ in filijs gratis. Ingrati vero penit⁹ excludūt̄. de hoc in. l. donatōes. C de dona. int̄ vi. et vx. ⁊. l. ij. C. de inoffi. don. et in. l. donatōe. C. de coll. ⁊ in aut̄: vnde ſi parēs. ⁊ i. l. j. C. ꝺ inoffi. dona.

¶ Ut ſine ꝓhibitione matres debitrices ⁊ creditrices tutelam gerant minorum: neq3 iuſiurandum preſtent ꝙ non venient ad ſecunda vota.

Mr̄ tutrix De iure digeſtoꝝ mater nō potuit eē tutrix niſi imꝑator ꝯfirmaret: vt. ff. ꝺ tute. l. vl. ⁊ de teſta. tu. l. iure noſtro Sed iure codicis: admittebatur que non eſſet debitrix aut creditrix pupilli: vt ſupra vt hi qui ob. per. ha. dummodo iuraret de non conuolando ad ſecundas nuptias: C. quādo mul. tu. l. ij. ⁊. l. vl: ⁊ ſupra de nup. § ſi vero tutela Sed hoc iure matres debitrices ⁊ creditrices ad tutelā et curam filioꝝ admittuntur: neq3 iuramentū de ſecundis nup. non fiendis exigitur: dūmodo ei. ⁊ ſenatuſcōſul. vell. et omni auxilio renunciauerint: ⁊ omnia alia adimpleuerint que alij tutores facere tenentur: de hoc in aut̄. matri et auie. C. qū mul. tu. off. de quo glo. in. c. ex ꝑte. extra. de app.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Ut ex actione instante dotis prime et secũde: viro ad secunda vota migranti ꝑponatur vxor prima vel ex priori matrimonio filij: et vt si voluerit vxor aut is qui ꝓ ea dotem inscripsit dare viro q̇ scripta sunt distulerit aũt vir suscipe: soluto ma. exigi eũ ab ea etiã cõscriptam ante nuptialem donationem

¶ Si res prime ⁊ secunde vxoris in dotẽ date apparẽt vel altera eaꝝ: illi restituí debẽt ⁊ eius filijs cuiꝰ res ille fuerint Alias aũt rebus nõ apparentibꝰ tunc ille in bonis mariti potior est in iure: qui ꝑor est in tempe de hoc vsq ad. § illud quoq. ⁊ expone filij scȝ ꝑponant. Item dote ꝓmissa viro ab vxore vel ab alio ꝓ ea oblata ⁊ cõsignata: mulier donatõem ꝓpter nuptias ex pacto interpositã de lucro. ꝑ inde lucrabit ac si soluisset. de hoc in. § illud vsq ad fi. et expone eũ. scȝ virum. de hoc etiam in aut. dos data. C. de dona. ante. nup.

¶ De administratoribus

Administrator si ꝓuinciã durante administrationis tempe citra ꝑncipis iussionem dereliquit crimine lese ma. punit. Et si administratõe finita ante. l. dies recesserit antiquis penis punit. d hoc in. l. j. C. vt omnes tam. ciui. ꝗ mili.

¶ De executoribus et his qui cõueniunt ⁊ reconueniunt

¶ Due sunt partes ꝑma habet ꝙ libellus reo porrigi non debet ꝑusꝗ actor cautionẽ legitime exponat ꝙ infra duos menses litẽ cõtestabit. Alias omne damnũ reo cõuento restituat. hac cautione. xxxvj. aureos nõ trãscẽdente: de hac cautiõe insti. de satis. § sed hodie: ⁊ in aut. libellũ ⁊ aut. offerat. C. de litis. cõ. q̄ ẽ. iij. q. iij. § offerat. Item cõuentio ⁊ recõuentio mox a ꝑncipio coram eodẽ iudice fieri debet. Alias causa cõuentiõis finita: reconuentio fieri poterit corã q̇cũq iudice antiqua cessante calũnia: de hoc in. § illud. j. e. de hoc. C. de sentẽ. aut. ⁊ consequẽter. ⁊ de mu. pe. c. j. tex. ⁊ glo. extra de or. cog. c. cum dilectus.

¶ De equalitate dotis et propter nupt. donationis. et de augmento dotis et propter nup. donationis: et de priuilegio dotis q̄r alijs ꝑponet ꝑuilegijs vt excipiãt hoc ꝑuilegio creditores i emptõe militie: d dote remeãte ad p̄rem: ⁊ rursus data ꝓ eadẽ filia scdo viro: ⁊ de dotis collatione inope marito moriente

¶ In dote et donatione ꝓpter nup. cõstituend a ⁊ augmẽtis eaꝝ equalitas ꝑ omnia seruari debet. de equalitate dicit vsq ad. § aliud. de augmẽto dr a. § aliud vsq ad. § his ꝯsequens. Ubi etiam tradit ꝙ dotis augmentũ debet vere non ficte celebrari. de quo in aut. dos data. C. de do. ante nup. et aut. equalitas. C. d pac. cõuen. Item mulier priuilegijs dotalibus vti potest aduersus omnes creditores viri etiam si eorũ pecunia res sit empta vel refecta. exceptis creditoribus quoꝝ pecunia militia est empta. § his ꝯsequens. j. e. de quo in aut. quo iure C. qui po. in pig. Item dote a patre ꝓ filia data ⁊ in ipsius patrimonio reuersa: nõ licet patri cũ filia secũdo nubit eam diminuere: nisi patris substantia fuerit dimi-

Dotis ꝑuile.

nuta. tunc enim ſm eius facultates dos erit ↄſtituenda. §. qꝛ vero iam. ĩ. e. de quo in aut. q̃uis. C. de rei. vx. act. ꝛ ꝑ doc. ꝛ glo. C. de iure do. l. rem q̃. Itẽ ſi filia cũ fratribus venit ad ſucceſſionẽ paternã debet dotẽ ↄferre: aut tanto minus in ſua portione recipere viro exiſtente locuplete. Uiro aũt ad inopiã deducto ſi mulieri poteſt imputari cum vir male inchoauerit vti ſubſtantia: tũc dotẽ ↄferre dꝫ vel tãto aut minꝰ accipe. Alias ſi mlieri nihil ĩputari poterit cur dotẽ nõ exegerit. ſolam actõem licet inanẽ debet ↄferre. ĩ. e. §. illud quoqꝫ vſqꝫ ad fi. de hoc in aut. qđ locũ. C. de colla. ꝛ. C. de bo. q̃ lib. l. cũ nõ ſolũ. in glo. magna. no. in. l. ij. §. ſi in patris. ff. ſo. ma.

Uiri inopia

Collatio Octaua

De duobus reis promittendi

De hoc dixi. ff. ꝛ. C. ꝛ inſti. e. ti.

De tempe nõ ſolute pecunie ſuper dote

Exceptio dotiſ nõ numerate.

Exceptio nõ numerate dotis olim toto tpe matrimonij. ꝛ eo ſoluto. ĩ. annũ cõpetebat: hodie vero ſi matrimoniũ intra bienniũ durat: pdicta competit exceptio et etiã eo ſoluto cõpetit. ĩ. ãnũ. Matrimonio vero ſoluto vltra bienniũ: infra decenniũ dicta exceptio viro et heredibus eiꝰ cõpetit. Sed matrimonio poſt decẽniũ ſoluto: ſi vir eſt maior nullũ habet remediũ. Si vero eſt minor tũc ei reſtitutio dat vſqꝫ ad. xij. annos a tpe nuptiaꝝ: heredi aũt eius maiori datur annꝰ Sꝫ ſi minor maiori vel minori ſucceſſerit quinquẽniũ ei datur. vt. ĩ. đ. hac exceptione non numerate dotis. dicit in. l. in ↄtractibus in fi. C. de non. nup. pec. ꝛ in. l. pręſes. C. de epi. audi. ꝛ in. l. qꝛ de ſua. C. de do. cau. non. nu.

Neqꝫ virũ quod ex dote eſt: neqꝫ mulierẽ ex ſponſalitia largitate lucꝝ ꝑpriũ hr̃e Sꝫ ſeruare dominiũ ſuis filijs: vl̃ ſi ad ſcđas nup. ñ veniat vſu ſolo ĩ lucro ↄſiſtẽte. Et vt ex repudio tráſigentes nuptias lucrent aut dotem aut ante nup. donatõem. ꝛ ĩpis ſimiliter dñiuꝫ ſeruare filijs vſuꝫ: hñtem pſonã cogẽdam filios alere Si vero bona gratia ſoluantur nuptie ꝛ videant occaſione damni detineri quedam et hac arte perimenda que detinentur alijs ſeruentur

Dotis lucrum

Matrimonio ſoluto morte diuortio vel bona gratia: lucrũ dotis vel donatõis ꝑpter nup. debet ſeruari liberis illius matrimonij, q̃ ad ꝑprietatẽ: vſufructu ſolo a lucrãte retẽto: ꝛ idem qđ ab altero cõiugũ querit retinet Siue ↄiuges ad ſecũda vota trãſierint ſiue nõ: de hoc in. l. generaliter. §. fi. et in. l. hac edictali. §. fi. ꝛ. l. ſi qs ꝓori. C. de ſecũ. nup. ꝛ. ã. de ñ eli. ſcđo nub. §. gregoria: ꝛ de nup. §. ſoluto. ꝛ melius in aut. vxorem: que hinc ſumitur poſita. C. de ſecũ. nup ꝛ in aut. ſi tãtum q̃ ſumit ex. §. fi. ĩ. fra. fil. q̃ corrigit dictam aut. vxorem.

De appellationibus

Pendẽſ appellatõe ſi cõꝑmittat ĩ ar.

Differt hic ti. ꝛ. ã. de app. ꝛ ille de his qui ingrediunt: ad app. qꝛ ꝑmus de app. tractat de ꝑncipio appellationis Secũdus ſcꝫ de his qui ingre. tractat de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fine:hic autē incidenter poſitus fuit nō ex ꝓpoſito ſed ex queſtione tali facta vt i pncipio huius cōſtitutionis qua dicit: ꝙ ſi pendente cā appellationis compromittat in arbitros:tps qd ibi fuit nō nocet exercitio qd fieri habet.j.annum.vel bienniū.ſ.de his.q ingre.ad app.§.j.de hoc hoc in aut.ſi tamē.C.de temp.ap. et in.l.fi.§.illud.ꝛ in aut.ei qui.e.ti.C.

De teſtamentis imperfectis a parentibus in filios factis.ꝛ de diuiſione rerū a filijs coram parente:et de ei⁹ facultatibus facta et ſubſcripta.

Teſta.impfe.

¶Teſtamentū in ſcriptis impfectū inter liberos valet.ſi pr̄ lr̄as ſciens ꝓpria manu claris lr̄is ꝛ indubitatis.ꝑ ꝯſequentiā nō ꝑ ſigna ſcpſerit liberorū noīa et numerū vnciarum:ꝛ ſigna rerū.Et cum ea legata fideicōmiſſa ꝛ libertas relinq poterūt.qd teſtamentū pmū cōditū a teſtatore nō tollet:niſi teſtator expſſe declaret coram ſeptem teſtib⁹ illud teſtamentū nō valere.ꝛ ſm teſtamentū faciat pfectū:vel non ſcriptā pfectam voluntatem de hoc a pn.vſq ad.§ q.No.vbi tractat ꝙ diuiſiones bonoꝝ liberis a parentibus facte valent:dūmodo ipoꝝ filioꝝ ſubſcptiones interuenrint:vel ipſius parentis ſubſcriptione inter filios interueniente.de hoc.ſ.de trien.ꝛ ſe.§.ꝛ ꝙ ſepe poſita.C.fa.her.aut.ſi modo

De reſtitutiōe fideicōmiſſi

Fidei cōmiſſi reſtitutio

¶Differunt hic ti.ꝛ.ſ.de reſti.ꝛ ea q pa.ꝛ illum.j.de reſti.fidei.no.fac:quia in iſto fit reſtitutio in morte reſtituendis.Item eoꝝ q ſupſunt.In ſuperiori autē fit ſtatim vel ꝓut voluit teſtator.Item omniū excepta quarta vt colligit.īfra.e.§.nobis in pn.Inferior aūt d reſti.fidei.no.dicit de quodā teſtamento ꝛ codicillo in quo ſingularia fuerunt relicte legata ꝛ ꝑ fideicom.fuit rogatus qui habuit vt non alienet.Non pncipaliter de reſtituendo:ſed ſi alienet vt ad aliquem perueniat:vt in rubrica patet.

De priuilegijs dotis mulierib⁹ hereticis nō preſtādis

Heretici

¶Heretici appellantur qui non ſunt membrum eccleſie ſancte catholice.et qui ſanctam cōmunionem in ſancta ꝛ catholica eccleſia a ſacerdotibus non recipiūt.Et priuilegia catholica tantūmodo cōceduntur non hereticis niſi fuerint reuerſi ad fidem.de hoc.C.de here.l.iij.ꝛ.C.de iude.l.fi.Inn.in.c.ex litteris de priuileg.

De nauticis vſuris

Hanc legē qdā nō habent:ꝛ ego dixi de hac materia.C.de nau.fe.

Hec conſtitutio innouat ꝯſtitutōem que pſcriptionem centum annoꝝ venerabilibus locis declarat

Hec conſtitutio.ſcilicet que eſt ſupra vt eccle.ro.ſm Jo.vt legitur in nouellam dicit illam generaliter loqui in omnib⁹ eccleſijs.ꝛ ideo generaliter corrigit Sed accur.hic ſuper rubro.intelligit eam tantum de ro.eccle.ꝛ alijs ei ſuppoſitis.vnde dicas hic fieri mentōem de ea que eſt.C.de ſacroſanc.ecc.l.fi.Superior autem in eccle.ro.ꝛc.remanet in firmitate ſua.ꝛ hoc ꝓbatur iure cano.extra de preſcrip.vigilanti.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ De litigioſis et decima parte litis ab actore cautela preſtanda

¶ Iſte titul⁹ habet tres ꝑtes ꝑmo ponit de litigio. de quo dixi. ff. e. Secũdo ponit et cõſulit reo contra actorem in preſtatione cautionis de lite ꝓſequenda et finienda in decima ꝑte q̃ntitatis in libello comp̄henſe: ſi apparuerit iniuſte litem mouiſſe in. §. ad excludendas. Tertio ꝯſulit reo ꝯtra actorem in actione ſeu lite ꝓſequenda ⁊ ſentẽtia obtinenda etiã lite nõ ꝯteſ. in. §. omnẽ vero

¶ Ut neq̧ miles neq̧ federatus obſeruetur domui priuate aut poſſeſſioni alicuius

¶ Nemo milites ſeu federatos in ꝓpria domo vel poſſeſſione retinere debet vel occultare vt ꝓprijs vtilitatib⁹ obediant. Sed infra .xxx. dies ab huiuſmodi legis inſinuatione eos expellere debet. vt .ī. e. ꝑ to.

¶ Ut diuine iuſſiones: ſubſcriptiones habeant glori oſiſſimi queſtoris

Iuſſio diuina

¶ Diuina iuſſio debet glorioſiſſimi queſtoris ſubſcriptõem habere. qua ꝯtineat inter quos et ad quẽ iudicem ⁊ ꝑ quã fuerit directa ꝑſonã. Et dicit̃ iuſſio: id eſt ꝑuilegiũ in quo aliquid iubet vel cõcedit in fauorem. In cõmiſſionib⁹ cauſarum forte eſt aliud obſeruandũ ſcḋm glo. hic: q̃s autem dicat̃ queſtor ponit hic glo. ⁊ di. de. ff. de off. queſtor. ⁊ erat queſtor qui hodie dicit̃ cancellari⁹ vt no. glo. C. diuer. reſ. le. fi. vbi de materia hui⁹ tituli. ⁊ Spe. de reſcrip. exhi. §. an igitur. V. item q̄ nõ eſt ibi ſubſcriptio.

Queſtor Cancellarius

¶ In medio litis non fieri ſacras formas aut ſacras iuſſiones: ſ; ſcḋm antiq̃s leges generales lites decidi

¶ Iudices ſacras cõſtitutões in medio litis impetratas nõ debent ſeruare. ſ; ſecundũ leges generales examinare ⁊ iudicare. fall. in quattuor caſib⁹ in q̃b⁹ licet lite pendente a principe ſacras iuſſiones impetrare que debent in ſcriptis fieri. ī. e. §. de hoc in. c. j. vt li. pe.

¶ Ut cũ de appellatiõe cognoſcit̃ ſcḋm illas leges debeat iudicari: q̃ tp̄e late ſnĩe obtinebant: nõ ſcḋm eas que poſtea ꝓmulgate ſunt: ⁊ de alijs capitulis

¶ Prima ꝑs clara eſt et expeditur vſq̧ §. ſed hoc Et de alijs capitulis ⁊c. que ſunt quattuor: nam quinq̧ partes habet; hec ꝯſtitutio: licet multa incidẽter al' dicat. Primũ capitulũ tractat de renunciatõibus allegationum ⁊ dilationum in. §. ſed hoc. Secũda ponit cauſas legitimas exheredatiõis. in. §. aliud vſq̧ ad. §. hec aũt. Tertia pars ponit q̄ heredes: affines: ꝓpinqui: ⁊ cõiuncti d̃fũcti: ⁊ ei⁹ fideiuſſores non debent moleſtari occaſione debiti defuncti in §. hec aũt i. ⁊ ſumitur inde aut̃. ſed nec ante que ponitur ſuꝑ. l. fi. C. de ſepul. vio. Quarta ponit d̃ eo qui cõſtituit vel ſpopondit ꝓ alio obligato in. §. ad hec vſq̧ ad fi. ⁊ ex inde ſumit̃ aut̃. ſi q̃ñ. C. de cõſti. pec. vbi de hoc.

¶ Ut liceat matri ⁊ auie ⁊ alijs parentib⁹ poſt legi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

timã partez liberis derelictã quõ voluerint reſiduam facultatem ſuam diſponere. Et alia capitula plura.

¶ Prima pars expeditur vſqꝫ ad. §. ad hoc aũt et illud. et ſumitur hinc. aut. excipitur. C. de bo. q̃ lib. Et alia capitula. ꝛc. hec expediunt ab inde ꝑ totũ. Ex. §. ad hoc ſumitur aut. item ſi quis. C. de na. lib. Ex. §. quia vero. ſumitur aut. maximis. C. de nup. De materia. §. quid vero. ponitur in aut. preterea. C. vnde vir et vxor. In §. quia vero tractatur ex quibus cauſis permittitur celebrari diuortium vſqꝫ ad finem.

Collatio nona.

¶ De hereditatibus ab inteſtato venientibus et de agnatorum iure ſublato.

¶ Hic incipit collatio ix. licet q̃dem habeant in ꝯſtitutione ſuperiori principiũ huius collatiõis. Et erat vſqꝫ ad tẽpus huius legis int̃ deſcẽdentes differentia. vt Agnati ꝛ cognati ꝯcurrunt
emancipati de iure ci. nõ ſuccedebant. licꝫ iure p̃torio ſic. vt inſti. de here. ab inteſ. §. emãcipati. Itẽ q̃ erant nepotes ex filiabus ſuccedebant cũ diminutione. vt. C. de coll. l. illã. licet hoc etiã an̄ hanc. l. ſit correctũ. s̃. de trien. et ſe. §. neqꝫ. Ex tranſuerſali aũt cognati iure ci. nõ admittunt̃ ſed nec iure p̃torio. niſi poſt agnatos vt patet inſti. de ſucc. cog. in prin. Om̃es ergo predicte differentie. et alie ſi q̃ ſunt hac conſtitutiõe tolluntur. Et hodie hoc modo ſuccedit̃. Res inteſtati re Verſus de ſucc.
cipit gradus inferiorꝫ. Qui ſi defuerint ſubit hinc gradus anteriorum. Cũ p̃re ſuccedant fr̃es ab vtroqꝫ parente. Nec tñ hos comitatu auus patre deficiente. Fratres ex vno. fratres remouẽt ab vtroqꝫ. Illorꝫ ſoboli bona deferimꝰ patruo. poſt fratres: ſobolẽqꝫ ſuã q̃ quẽqꝫ priorẽ Mouer; eſſe g̃du de iure ſcias potiorẽ.

Ut ſponſalitia largitas ſpecialis ſit contractus. Et de diuerſis capitulis nuptias: ꝓpriis.

¶ Sponſalitia largitas dicit̃ hic improprie id eſt donatio ꝓp̃e eñ diceretur qđ donaret ſpõſus ſponſe. ſed hoc fit ad recõpenſationem dotis vt hic ſubijcit et. s̃. Sponſalia largitas.
de eq̃. do. §. j. de hoc in aut̃. eo decurſũ. C. de dona. ante nup. Et dicit̃ ſpecialis ꝯtractus qꝛ ꝑ ſe ꝯtractꝰ eſt. vel qꝛ habet in ſe aliq̃d ſpẽale. nam cũ alie donationes exigant inſinuationẽ ſi fiant vltra quĩgentos ſol. iſti. de don. §. alie. et hec eadem etiã olim exigebat. C. de dona. ante nup. l. fi. §. ſimiliqꝫ modo. niſi eſſet minor femina. C. de don. ante nup. l. minoribus. tñ hec hodie nõ exigit. et ſic alijs non cõnumeratur id eſt nõ aſſimulat̃ in hoc. Itẽ nec in hoc quia illa eſt ſimplex ob cãm. ff. de dona. l. in donationibꝰ ſimplicibus. Sũt et alia capl'a plura de q̃bus hec ꝯſtitutio tractat q̃ nõ curo ꝓſeq̃ quia iſtud eſſet legere ꝯſtitutionem.

¶ De alienatione ꝛ emphitheoſi ꝛ locatiõe et hipothecis et alijs diuerſis ꝯtractibꝰ in vniuerſis locis rerꝫ ſacrarꝫ.

¶ De hoc dixi. s̃. de non alie. Et de eccle. reb. inmo. nõ alie. de hoc ꝑ doc. in. l. ſãccimus. C. de ſacro ſanc. eccl. et in to. ti. extra de re. ecc. non alie.

Ut iudices non expectent ſacras iuſſiones

Q

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſed que videntur eis decernant.

¶ Judices vt exonerent et ratione odii euitandi relatione ad principē facere ꝓhibētur ſed ipſi ꝑ ſe debēt ſcōm iuſtitiā ꝓnūtiare. Et ſi fuerint duo vel plures iudices et diſcordent oēs ſuā debent ferre ſententiā. de hoc in l. pōponius ſcribit. § iiij. ff. de re. iudi. ⁊ in. l. tunc aūt. ⁊. l. duo ex tribus. e. ti. et in. l. itē ſi vn⁹. § item ſi plures. ff. de ar. ⁊. C. quā. ꝓuo. non eſt nec. l. cū magiſtratus. de quo de re. iudi. e. ſi. ⁊. ij. q. vj. § diffinitiua ℣. item plures.

Relationē facere ꝑncipi

Ut litigantes iurēt in exordio litis: qꝛ neqꝫ ꝓmiſerint dare iudicibus neqꝫ dabunt. Et de ſportulis. Et vt que iubenẗ referendarij cōpleant et non miſceant ſemetipſos cauſe. et per ſe exequantur.

¶ Ex hoc principio ſumiẗ auẗ. principails poſita ſup. l. ij. C. de iur. cal. q̄ addit certam formā p̄ſtationis iuramēti de calumnia. Et expediẗ hec pars vſqꝫ ad. § ⁊ hoc quoqꝫ. vbi incipit ſcđa pars q̄ tractat de ſportulis. de q̄b⁹ dixi. C. de ſpoꝛ. ⁊ de his habetur inſti. de act. § tripli. Tertia pars tractat de referendarijs ⁊ qđ ſit eorum offitium de his dixi ſ̄. de referenda. ſa. pa. coll. ij.

Juramentum calūnie.

De eccleſiaſticis titulis et priuilegijs.

¶ Titulus dicitur dignitas vnde Ouidius. gratulor echaliam titulus acceſdere noſtris. Item titulus id eſt ſcriptura quedam. C. de his qui. po. l. j. Itez titulus appellatur eccleſia lxxx. diſ. c. ij. lxx. diſ. epiſcopi. Et dicitur titulus canon. l. diſ. ſi quis diaconus. Item dicitur tractatus. ff. de poſtu. l. j. Item diciẗ actio titulus. C. ſa. her. non eſt ambiguum. Item titulus id eſt ſubſcriptio. que ſic vulgo appellatur. Item titulus id eſt priuilegium. et ſic accipitur hic. Et qꝛ ſubijcit. priui. expoſitiue exponitur et. pro id eſt. de hoc per glo. in. c. fi. de off. archiepi. Et confirmat his princeps ſanctas regulas in ſanctis quattuor cōcilijs expoſitas. et precipit pro legib⁹ obſeruari. et ſedes ordinat. et omnia priuilegia eccleſijs et venerabilib⁹ locis indulta confirmat. de hoc in. c. j. de iur. ca. et in. l. ij. C. de epi. et cle. et in auẗ. ibi poſita.

Titulus.

Nota.

Ut fratrum filij ſuccedant pariter ad imitationem fratrū aſcendentibus etiam extantibus. Et vt mulieres non inſinuata ante nup. donationē nō ledantur. non inſinuans autez vir vel ſi cōpetat nuptiale lucrum eo non fruatur. Et ruꝛſ⁹ vt muleres nō ſecūde nubētes dn̄e ſunt ꝑtis ſpōſalitie largitatis quātū ꝑs facit vni⁹ filij Et ut ſimiles ſint pene vtriuſqꝫ ſexus dū ſine cā rationabili repudiū mittatur.

¶ Quattuor habet partes in quibus quattuor corriguntẗ leges. prima expediẗ vſqꝫ ad. § illud. et corrigit. l. ſ̄. de here. ab inteſ. § ſi autem defunctus in fi. § Secunda pars eſt vt mulieres. ⁊c. in § illud vſqꝫ ad. § quia vero mulieres. ⁊ corrigit. l. ſ̄. de ſpon. lar. in prin. et ſumitur hic auẗ. eo decurſum. C. de donac. ꝓpẗ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nup. Tertia pars eſt et rurſus. ꝛc. in. §. quia vero mulieres et corrigit. l. ſ. na ꝙ virum. qđ ex dote. §. preterea. vbi non diſtiguebat. Quarta pars eſt. et vt ſi miles. ꝛc. in. §. ſi. et corrigit legem. ſ. vt lice. ma. et auie. §. quia vero legē.

De reſtitutione fideicōmiſſi nomine familie ꝙ vſq̄ ad quartum gradum locum habet et ꝙ familie nomine nurus etiam continetur.

Huius tituli ſenſum accipe ex rubrica. et ponit tm̄ de vno teſtamento in quo multa ſunt diſpoſita. et de quodam codicillo. de hoc dixi. ſ. de reſti. fidei ꝯ.

Ut nullum iudicum liceat habere loci ſeruatorē niſi certis in cauſis diuina conceſſerit iuſſio.

Regulariter nulli licet loci ſeruatores vel ſimiles ꝑ ꝓuintias mittere. fall. ſi diuina iuſſio emanauerit ex cauſis inſertis. de quibus. j. e. Seruator loci

Ut differentes iudices audire interpellantiū allegatiōes cogant ab epis hoc agere. ꝛ qn̄ in ſuſpitionem habuerit iudices: pariter audiant cauſā et ciuitatis eps Et de cautela alia q̄ om̄ino oporteat epm agere.

Epiſcopi debent iudices ad iuſticiam faciendā cōpellere aut per ſe aut ꝑ lr̄as ad principē directas. Et iudice exiſtente ſuſpecto adiungi ſibi debet eps. litigator añt ꝑncipē adiens priuſq̄ adeat iudicem vel epm eſt puniend⁹. de hoc in. l. aptiſſimi. C. de iudi. et in. c. cum ſpeciali de app. ꝛ. c. ſi q̄s ꝯtra. de ſo. ꝯ. Item eps de iniuſtitia iudicis et leſione ſubditoꝝ iudicare debet. ꝛ leſo dānum facere emēdari. Itē in ciuitatib⁹ in q̄b⁹ ſunt iudices ſubditi adire debent defenſorem qui inter eos debet iudicare de hoc ſ. de off. queſt. §. ſi vero forſan. et extra đ off. or. irrefragibili et. viij. q. iij. cum ſcimus. Magnū ꝓuilegiū epoꝝ et ꝑ eminentia.

De vſuris nauticis.

De hoc habuimus ſ. vnum ſiꝉez. ti. ꝛ dixi. C. e. ꝛ tractat in aut. ad hec. C. de vſur. Sed iure canonum etiam in nautica pecunia eſt prohibita vſura vt in. ca. nauiganti in prin. de vſur. Nautica pecunia.

De interdictis collegijs hereticorum.

Alias eſt de collectis hereticorum. et redit in idem qꝛ dicuntur collecti cum collegia faciunt. quod hic ꝓhibetur. dixi. C. de heret. Collecti.

De raptis mulieribus que raptoribus nubunt.

Mulier rapta ſubſtantia raptoris lucratur: niſi nupſerit raptori: quo caſu ad ſuos parētes deuoluit: ſi tali mr̄imonio nō ꝯſenſerint Alias ad fiſcu͂ debet pertinere. de hoc etiā in. l. raptores. C. de rap. vir. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. l. raptores de hoc ꝑ Dy. in regula ſciēti. liv. de hac materia in. c. fi. de rap. et ibi. no. Rapta muli.

De collatoribus et alijs capitulis.

Diſpoſitiones et denuntiatiōes collationū per ſingulas ꝓuintias et ciuitates collatoribus fieri debent quomō tributa ſoluenda et qua menſura et exemplum earum debet fieri petentibus. j. §. hec. Et dicunt collatores q̄ publica vl̄ fiſcalia Collatores.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tributa:q̄ collationes vocant̄ ſoluūt. Et quia iſta talia colligit dicitur exactor tri
Exactor. butorum vel collector. Itē executores in ꝓuintias miſſi exactiones inchoare nō
debēt niſi prius corā ꝓuintie preſide mandatū inſinuauerint: hoc ⁊ in priuatis ne
gotijs ſeruando Et executores ſeu exactores nullā in cauſis priuatis executionē
cōmittere debent. Itē exactores iuſtis pōderibus et menſuris vti debēt. de hoc
vſq; ad. §. iubemus. Sunt et alia capitula ſub hoc titulo cōprehenſa.

De ſanctiſſimis epis et deo amabilibus et reuerendiſſimis presbiteris et clericis et monachis.

De ſanctiſſimis epis. hoc. ī. e. vſq; ad. §. clericos. Reuerendiſſimis presbiteris. de hoc. ī. e. §. clericos. vſq; ad. §. iubemus. Monachis. de hoc dicitur. ī. e. §. iubemus vſq; in fi.

Finis Autenticorum.

Codicis diui iuſtiniani ſacratiſſimi impatoris repetite prelectionis Liber Decimus.

Hi tres libri codicis q̄ ſequūt̄: ab alijs nouē ideo ſeperati ſunt et ſeorſum poſiti. quia tractāt de iure publico et nunq̄ leguntur in ſcholis. ideoq; eorum materia rarior. et non immerito ab alijs ſegreganda ne grauarentur rudes iuris tyrones ⁊ ſtudioſi vt dicit glo. inſti. de iuſ. et iur. §. fi.

De iure fiſci.

Fiſcus. Supra libro nono incepit tractare imperator de iure publico qđ eſt cira crimina. nūc de iure publico cira bona fiſco q̄renda. vel ſcđm Azo. in ſum. hui⁹ ti. traditū eſt in p̄cedentibus de iuribus p̄uatorum. nūc videndum eſt de iure fiſci Et dicitur fiſcus ipa imperialis vel imperij camera. nō dico patrimonij impatoris. C. de quadri. p̄ſcrip. l. bene a zenone in prin. Quicquid tn̄ ſpecialitatis habet fiſcus. hoc ceſaris et auguſte ratione ſolet habere. ff. e. l. fiſcus. §. fi. Et dicit̄ q̄ſi fixus id eſt firmus. qr ſemꝑ eſt diues et ſoluendo. ff. de fun. do. l. ij. vel dicit̄ id ē ſacc⁹ de q̄ in glo. in. l. ꝓuintijs. §. fiſcus. ī. đ numera. ⁊ actu. li. xj. Et differt hic ti. ab illo de p̄uile. fiſ. qr hic de ſpēali iure et cōmuni qđ habet fiſcus dicit̄ de cōmuni. ī. l. j. ij. et. iij. de ſpeciali dicit in. l. ꝓhibitum. Alibi aūt de cōmuni tm̄. Itē hic titulus eſt generalis ad omnes ſequētes.

De conueniendis fiſci debitoribus.

Debitor debitoris nō p̄t ꝯueniri a fiſco niſi p̄ncipali diſcuſſo. Differētiā āt in ꝯueniēdo debitorē int̄ fiſcū ⁊ p̄uatū glo. tāgit h. ⁊ meli⁹ in. l. j. ſ. qn̄ fiſ. vl p̄ua.

De fide inſtrumētoꝝ. ⁊ iure haſte fiſcalis ⁊ de adiectiōib⁹

De inſtrumento facto vel omiſſo ī ꝯtractu fiſcali dicit. ī. l. j. ⁊. iij. Et de iure

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf